

ANTSILA RAJOONI TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGU TÄITEVKOMITEE

O T S U S nr. 67

6. juunil 1958. a.

Antslas

Antsla rajooni looduse ja kultuurimälestus-
märkide säilitamisest

=====
Antsla Rajooni TSN Täitevkomitee, ära kuulunud rajooni täitevkomitee sekretäri sm. Lindmäe ettekande, märgib:

Antsla rajooni piires paikneb palju looduslikult kauneid ning turismi seisukohalt huvitavaid kohti, asub ajaloolisi ja arheoloogilisi objekte, ka leidub rajooni metsades ulukeid ja vetes kalu.

Senini pole aga küllaldaselt tähelepanu osutatud rajooni maastikulise ilu, maismaa ja vete loomastiku ning metsavarude ratsionaalsele kasutamisele ning kultuurimälestusmärkide kaitsele.

On esinenud rida kultuurimälestusmärkide rikkumise ja looduskaitse põhimõtete vastu käivaid fakte ja jämedaid eeskirjade rikkumisi (põliste tammede raiumine Tuleviku kolhoosi Kõrgepalu pargis, Edasi kolhoosis Vastse-Antsla parki ehituskruuntide eraldamine, Võidulipu kolhoosi Urvaste parki loomakasvatusehoonete paigutamine, Antsla Kalmemäelt omavoliline liivavõtmine jt.).

Esineb vete reostamist (traktorite pesemine Möniste järves jm.).

Rajooni täitevkomitee kultuuriosakonna poolt pole täidetud ENSV Ministrite Nõukogu määrust nr. 264 (20. okt. 1956. a.) "Eesti NSV territooriumil asuvate riikliku kaitse alla kuuluvate kultuurimälestusmärkide arvelevõtmise, kaitse organiseerimise ja kaitse kontrolli tugevdamise kohta".

Rajooni looduse ilu säilitamiseks, looduse ja kultuurimälestusmärkide kaitse tugevdamiseks, kasulike ja loomade ja lindude ning kalavarude taastamiseks ja suurendamiseks ning ENSV Ministrite Nõukogu määruste nr. 242 (17. juulist 1957. a.)-

"Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s" ja nr. 264 (20. okt. 1956. a.) "Eesti NSV territooriumil asuvate riikliku kaitse alla kuuluvate kultuuri - mälestusmärkide arvelevõtmise, kaitse organiseerimise ja kaitse kontrolli tugevdamise kohta" täitmiseks Antsla Rajooni TSN Täitevkomitee

o t s u s t a b :

1. Lähtudes majanduslikest, kultuurilistest, teaduslikest ja kasvatuslikest eesmärkidest, võtta kaitse alla Antsla rajoonis looduslikult kaunid kohad, haruldase kasvuga puud, pargid, kultuurimälestusmärgid ja teised üksik-objektid käesoleva otsuse lisale nr. 1 esitatud nimekirjale.
2. Kaitse alla võetud maastikuliste alade loodusliku ilme muutmise äraheidmiseks keelata neil aladel kaeviste kaevamine, paljandite rikkumine, veekogude süvendamine ning veepinna alandamine, vete reostamine, metsa lage raied ja üksikute puude ning salude maharaiumine, ehituste püstitamine, kütteenite ning ehitusmaterjalide ladude rajamine, uute teede ehitamine, liivakivi paljanditega koobastele ja puudele märkuste tegemine jms.
3. Keelata kaitse alla võetud parkides puude mahavõtmine (väljarvatud sanitaarraied, mida võib teha vaid kooskõlastatult kohaliku metsamajandiga), kasvavate puude rikkumine, loomade karjatamine, põllumajandusliku tehnika paigutamine pargi territooriumile, masinate liiklemine väljaspool olemas-olevaid sõiduteid ja igasugusel muul viisil pargi reostamine.
Rahvapidude läbiviimist parkides ja mujal kaunitel kohtadel lubada ainult kooskõlastatult kohaliku TSN täitevkomiteega; peo korraldajatel tuleb peoplats korrastada kahe päeva jooksul pärast ürituse toimumist. Ajutiste ehituste (müügilaudade, kioskite jt.) püstitamine suurürituste küllastajate teenindamiseks on lubatud märgitud alale ainult ürituste läbiviimise ajaks.
4. Keelata kaitse alla võetud üksikobjektide (puud, rändrahnud, ~~karu~~ haruldased taimekooslused, haruldased lindude pesad -meil kured)

- asukoha muutmine, mahavõtmine või muul viisil rikkumine.
5. Kõikide tööde teostamine, mis seotud kaitse all olevate maaalade ja üksikobjektide ilme möödapääsematu muutmise või rikkumisega, tuleb eelnevalt kooskõlastada rajooni TSN täitekomiteega.
 6. Keelata roiskvete juhtimine veekogudesse ilma vastavate settekaevudeta või muude filterseadmeteta ja autode ning teiste veokite pesemiskohtade asutamine kalavetel ja puhkepaikades ilma kohaliku TSN täitevkomitee eriloata.
 7. Kohustada kõiki maavaldajaid, kelle territooriumil asuvad käesoleva otsuse lisas loetletud objektid, nende vahetusse lähedusse ehituste püstitamisel, kraavide kaevamisel, teede ehitamisel jms. puhul esitama rajooni täitevkomiteele vastav avaldus jooksva aasta 15. jaanuariks.
 8. Kohustada rajooni täitevkomitee kultuuriosakonda (sm. Tõnts) koos Antsla linna ja külade TSN täitevkomiteedega:
 - a) organiseerida kaitse alla võetud alade ja üksikobjektide valdajatega kaitsekohustuste vormistamine hiljemalt 1. aug. 1958. a.;
 - b) korraldama üksikobjektide tähistamine ning (koos põllumajanduse inspeksiooniga (sm. Kallien) alade piiritlemist looduses hiljemalt 1. aug. 1958. a.
 - c) koos Antsla Rajooni TSN alalise hariduse- ja kultuurikomisjoniga ning rajooni ajalehe "Kolhoosi Elu" teime-tusega organiseerima laialdast loodus-kaitsealast selgitus-tööd rajoonis, samuti selgitama uusi kaitse alla võtmist väärivaid objekte.
 9. Nõuda rajooni täitevkomitee rahvaharidusesakonnalt (sm. Murutar) koollide kaudu õppivale noorseele nii ajaleotundides kui ka koolivälises töös kedurajooni kultuurimälestusmärkide ja loo-duskaitse objektide tundmaõppimise ja koolides vastavate väljapanekute korraldamist.
 10. Nõuda Võidulipu kolhoosi juhatuselt viima välja Urvaste parki asuvasse heonetesse paigutatud hobusetall hiljemalt 1960. a. 1. jaan.
 11. Kohustada rajooni täitevkomitee rahandusesakonda (sm. Paalberg) nägema ette 1958. a., 1959. ja 1960. a. rajooni eelarves kulu-

tused kultuuri- ja looduskaitse objektide tähistamiseks, samuti preemiasummad kodanike premeerimiseks, kes avastavad kultuuriajaloolisi või looduskaitse seisukohalt huvitavaid objekte ning usaldusmeeste premeerimiseks, kes eeskujulikult täidavad oma ülesandeid kultuuri- ja looduskaitse korraldamisel; leida summasid Mõniste pargis asuva järve puhastamiseks.

12. Kohustada rajooni täitevkomitee põllumajanduse inspeksiooni (sm. Kallion) tähistama rajooni kaartidel kaitse alla võetud objekte asukohad hiljemalt 1. sept. k. a.
13. Võtta teadmiseks, et riikliku kaitse alla võetud objektide kuritahtlik rikkumine või hävitamine toob kaasa süüdlaste karistamise Eesti NSV Ülemnõukogu 7. juuni 1957. a. seaduse "Eesti NSV looduse kaitsest" § 4 alusel vabaduse kaotuse kuni kahe aastani või paranduslikke töid ühest kuust kuni ühe aastani.
14. Käesoleva otsuse täitmise kontrolli panna kõikidele rajooni- ja Antsla linnanõukogu saadikutele, kultuuri- ja rahvahariduse alal töötajatele ning miilitsatöötajatele.

Ei ole looduskaitse objektide loomist kultuuriosaks järelevalve

/ R. Keer /
Antsla Rajooni TSN Täitevkomitee
esimees

/ V. Lindmäe /
Antsla Rajooni TSN Täitevkomitee
sekretär

Looduse ja kultuurimälestusmärkide kaitse alla
võetud rajoonis asuvate objektide

n i m e k i r i

Antsla k/n

- 1. Nõukogude Armea võitlejate vennashaud Kasumetsas
- 2. Antsla Põllumajandustehnikumi park
- 3. Kalmemägi Rahu kolhoosis Antsla linna piiril

Urvaste k/n

- 1. Nõukogude Armea võitlejate vennashaud Urvaste kalmistul
- 2. Edasi kolhoosi park Vastse - Antslas
- 3. Park Antsla Põllumajandustehnikumi kalakasvatuse juures
- 4. Antsla Põllumajandustehnikumi kalakasvatuse tiikide juures
2 devoni-paljandiga veetas-allikat
- 5. Park Võidulipu kolhoosi territooriumil Urvastes
- 6. Tamm (ümbermoot 7,2 m) J.V. Stalini nim. kolhoosi maa-alal
kolhoosi kontseri ligidal Jokobil
- 7. Tamm (ümbermoot 7,6) Urvaste 7-a. Kooli ligidal Iauril Võidulipu
kolhoosi maa-alal
- 8. Tamm (ümbermoot 6,75 m) Siiriuse kolhoosi maa-alal Mäe-Lõhtsool.
- 9. Künapuu (ümbermoot 4,10 m) Kuldre 7-a. Kooli lähedal J.V.
Stalini nim. kolhoosis
- 10. Kask (ümbermoot 3,15 m) Koigo tee ääres Siiriuse kolhoosi
maa-alal
- 11. Linnamägi (muistne linnuse ase) uhtjärve kaldal Siiriuse kolhoosi
maa-alal
- 12. Eimandu Ukukivi (ümbermoot maapinnalt ca 11 m) Võidulipu
kolhoosi maa-alal
- 13. Visela nn. Põrguallikas K. Marxi nim. kolhoosi maa-alal
- 14. Sirelipööras - Marie Heibergi sünnikoha jäärustel Uhtjärve
kaldal Siiriuse kolhoosi maa-alal
- 15. Iehiste allee (13 puud) urvaste pargi läheduses Võidulipu
kolhoosi maa-alal (maa-ala koos Urvaste pargiga registreeritud)
- 16. Hall päklikpuu (ümbermoot 2,55 m) Urvaste haigla pargis

- xv 17. Allikas Urvaste Linnamäe ja Uhtjärve vahel, rahvasuus tuntud "Silmaallika" nime all

Kurenurme k/n

- 1. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Linnamäe 7-a. Kooli läheduses Linnamäe rahvamaja maa-alal
- xv 2. Linnamäe park Punalipu kolhoosi maa-alal
- x 3. Muistne ohvrikivi (maapinnalt übermööd ca 11 m)
- #. Linnamäe pargi serval Punalipu kolhoosi maa-alal
- xv 4. Vaabina park pioneeri kolhoosi maa-alal
- x 5. Lootsiku kivi (muistenditega seotud) Sõmerpalu sovhoosi järve osak. ja Rahu kolhoosi piiril Kanepimäe läheduses ca 1/2 km Maru järve kaldast
- 6. Majala kivikalme (muistne matmise paik) Haava ja Löödla järvede koolmest (150 m põhjas) Punalipu kolhoosi maa-alal
- 7. Hargi kivikalme Kalmetemägi Võru - Viljandi maantee äärest ca 400 m Punalipu kolhoosi maa-alal
- xv 8. Linnamäe 7-a. Kooli läheduses asuv neer kaasik Punalipu kolhoosi maa-alal
- xv 9. Keeme järvede ahelik
- xv 10. Kadakas nn. Talve-Oti kadakas Pioneeri kolhoosi maa-alal

Tsooru k/n

- 1. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Litsmetsa-Valga maantee ääres J.M.Sverdlovi nim.kolhoosi maa-alal
- 2. Nõukogude Armee võitjate vennashaud Tsooru pargis J.M. Sverdlovi nim.kolhoosi maa-alal
- 3. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Kõrgepalus Tuleviku kolhoosi maa-alal
- xv 4. Tsooru park J.M.Sverdlovi nim.kolhoosi keskuse juures sama kolhoosi maa-alal
- xv 5. Kõrgepalu park Tuleviku kolhoosi keskuse juures sama kolhoosi maa-alal
- 6. Kivikalme (XIV saj.päritolev, lahti kaevatud) Roosiku ahana maantee kõrval (ca 30 m maanteest) endise Palu kõrtsi varemete läheduses Tuleviku kolhoosi maa-alal
- 7. Kivikalme Oina palus Oina veski ligidal Tuleviku kolhoosi maa-alal
- xv 8. Mänd (ca 27 m kõrge) Kõrgepalu Algkooli läheduses Tuleviku kolhoosi maa-alal

- k.v 9. Allikad Gina veski lähedal Tuleviku kolhoosi maa-alal, tuntud silmaveeallikate nime all

Haabsaare k/n

- k.v 1. Ähijärve ja selle ümbruse kuplistiku puud Kalevipoja, Ähijärve, Stahhaanovlase ja Loomingu kolhoosides
- k.v 2. Kolme kasvavat tarupuud (männid) Kalevipoja kolhoosi maa-alal (endise Mändiku talu alal)
- vab 3. Roomav kuusk (pikkus mööda maad 9 m, keskmine kõrgus 90 sm) Puusmetsa endise Pausepa talu metsas, metsa põhja servast 30 m lõunasse
- k.v 4. Pöösas-kuusk (kadaka taoline, 1m kõrge) Puusmetsa Pannukese aias

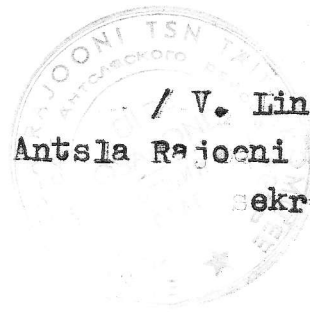
Varstu k/n

- 1. Nõukogude Armees võitlejate vennashaud Varstu alevi Ritsiku kiriku juures Varstu sovhoosi maa-alal
- 2. Nõukogude Armees võitlejate vennashaud Varstu Keskkooli aias Varstu Keskkooli maa-alal
- 3. Nõukogude Armees võitlejate vennashaud Vana-Reosa Kalmistul Varstu sovhoosi maa-alal
- 4. Nõukogude Armees võitlejate vennashaud Krabi rahvamaja pargis
- vab.v 5. Rändrahn (ümbermõõt maa-innalt 12 m) Hinnimäel Kellamäe - Krabi tee ääres Nõukogude Eesti kolhoosi maa-alal
- 6. Kolm kääbast (I aastatuhandest pärinevad matusepaigad) Võru - Mõniste tee ääres Kriguli palu serval männisalgas Varstu sovhoosi maa-alal
- vab.v 7. Kameharaline kannaapu (tüve ümbermõõt 3,75 m) ja vaher aias Sooläattel Nõukogude Eesti kolhoosi maa-alal
- 8. Kivikalme Krabi Paganamaal "Kalmul" Nõukogude Eesti kolhoosi maa-alal
- 9. Kalmistu Sooläattel Lubjamäel Nõukogude Eesti kolhoosis
- k.v 10. Krabi järvestik
- k.v 11. Mänd (tüve ümbermõõt 3,60 m) Punsal Saru-Vana-Reosa tee ääres Paluküla teelahkmel Varstu sovhoosi maa-alal
- k.v 12. Mänd nn. Juuda-Maie peajas Saru-Vana-Reosa tee läheduses Mustajäest idasuunas
- k.v 13. Liivakraav Krabil järvede kaldal Nõukogude Eesti kolhoosi maa-alal

Möniste l/n

- 1. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Möniste-Võru tee ääres partsil Möniste pargi läheduses Möniste sovhoosi maa-alal
- 2. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Vastse-Roosa pargis Möniste sovhoosi maa-alal
- 3. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Saru lauatehase juures
- 4. Nõukogude Armee võitlejate vennashaud Sarus Singal Möniste sovhoosi maa-alal
- v5. Möniste park ja sellest suubuvad puude alleed teede ääres Möniste sovhoosi maa-alal
- kv6. Vastse-Roosa park Vastse-Roosas Möniste sovhoosi maa-alal
- v7. Peetrijõe pae-paljand Kalkahju metsavahi majade juurest Karisöödi metstkonna poole 600 m ulatuses
- kv8. Karisöödi devoni-liivakivi paljandiga koopad
- v9. Kadakas (tüve ümbermoot 1,50 m, kõrgus 7 m) Villikel Möniste sovhoosi maa-alal
- kv10. Mänd (tüve ümbermoot 1,70 m) Härpäälil Möniste sovhoosi maa-alal, tuntud Puugipedaja nime all
- 11. Muistne matmispaik latsupalus Herstil Möniste sovhoosi maa-alal
- kv12. Ohvikivi (maantonnalt 2 m ümbermoot) latsupalus Herstil Möniste sovhoosi maa-alal
- kv13. Kaasik Peetri-jõe ääres Sillaotsal-Tursal Möniste sovhoosi maa-alal
- 14. Muistne kalme partsil Nõukogude Armee langenute vennaskalmistu taga Võru-Möniste maantee ääres Möniste sovhoosi maa-alal
- v15. Mänd Saru metstkonnas Koemetsal nn. Tutiga-pedajas Saru metstkonna maa-alal
- v16. Mänd Karisöödil metstkonna kantselai juures (tüve ümbermoot 2,15 m) Möniste metstkonna maa-alal
- v17. Tamm (tüve ümbermoot 3,80 m) Karisöödil Möniste metstkonna maa-alal
- v18. Kask (tüve ümbermoot 2,70 m) Karisöödil Möniste metstkonna maa-alal

19. Kask (tüve übermööd 2,55 m) Karäsöödil moniste metakenna
maa-alal

/ V. Lindmäe /
Antsla Rajooni TSN Täitevkomitee
sekretär